

ASIENKRISENS EFFEKTER PÅ SVERIGE

Asienkrisens effekter på svensk ekonomi bedömdes i inflationsrapporten i december bli begränsade. En alternativ utvecklingsväg skisserades där krisen i Asien kunde komma att få mer märkbara återverkningar på svensk ekonomi. Krisen har sedan dess fördjupats och spridit sig till fler länder. Utsikterna för tillväxten i regionen har justerats ned. Asienkrisen bedöms nu få mer kännbara effekter på den svenska konjunktur- och inflationsutvecklingen.

Bedömningen i huvudscenariot utgår från att de åtgärder som IMF rekommenderat genomförs och att det internationella förtroendet för området successivt återställs. Därigenom bör räntorna komma ned från nuvarande höga nivåer och möjliggöra en långsam återhämtning av den inhemska efterfrågan. De stora valutaförsvagningarna har inneburit kraftiga konkurrenskraftsförbättringar som på sikt bör leda till en ökning av den asiatiska exporten.

Fortfarande kvarstår en risk för att krisen blir djupare och mer långvarig. Förtroendet för ekonomiernas långsiktiga utveckling kan försämrats om det uppstår tveksamhet om myndigheternas beslutsamhet att driva på reformarbetet. Räntenivån riskerar därmed att ligga kvar på en hög nivå och försena återhämtningen. Kreditrestriktioner till följd av problemen i den finansiella sektorn, i kombination med minskad framtidsoptimism hos hushåll och företag, kan också bidra till att hålla tillbaka den inhemska efterfrågan under lång tid framöver. Spridningar till andra länder i regionen eller till andra tillväxtmarknader i Latinamerika och Östeuropa kan inte heller uteslutas. För grannländerna i Asien har valutaförsvagningarna i de drabbade länderna inneburit kraftigt försämrade konkurrenskraft.

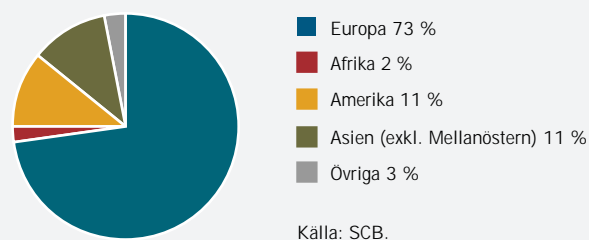
Krisen i Asien påverkar svensk ekonomi via flera olika kanaler.

1) Utrikeshandeln är den tydligaste länken. Den svenska exporten hämmas i huvudsak på tre sätt. För det första faller de asiatiska ländernas importefterfrågan då importen fördyras av de kraftiga valutakursfallen. Importefterfrågan dämpas även till följd av det efterfrågebortfall som finans- och penningpolitiska åtstramningar i regionen medför. Under senare år har Asiens andel av den svenska exporten ökat. Drygt 11 procent

av svensk export går för närvarande till Asien (exkl. Mellanöstern). Av denna export svarar Japan, Kina och Hongkong för drygt hälften.

Diagram F1.

Fördelning av svensk varuexport 1996. Procent

För det *andra* förbättras de asiatiska ländernas konkurrenskraft genom de stora deprecieringarna. I den utsträckning de asiatiska företagen konkurrerar med svenska företag ökar konkurrensen såväl på den svenska marknaden som internationellt. Den direkta konkurrensen mellan svenska och asiatiska exportföretag förefaller dock vara relativt begränsad.

Slutligen kommer efterfrågan på svensk export att hämmas genom att krisen i Asien leder till att den globala tillväxttakten dämpas. Inte minst intressant är i detta sammanhang effekterna på USA och Japan. Genom att även andra länders tillväxt dämpas blir efterfrågan på svenska exportvaror lägre än annars.

För den svenska ekonomin innebär en sämre exporttillväxt en lägre produktionsökning och en sämre inkomstutveckling i exportindustrin. I senare led kan det förväntas inverka dämpande på investerings- och konsumtionstillväxten. Jämfört med andra EU-länder har Sverige en något större andel av exporten riktad till Asien (9 procent för EU i snitt). Sveriges export i förhållande till BNP är också större än för många av EU-länderna (drygt 40 procent för Sverige jämfört med 30 procent för ett genomsnitt av EU-länderna). Effekterna för svensk ekonomi av en lägre asiatisk import bör därmed – relativt sett – bli något större än för EU-län-

derna i genomsnitt. Å andra sidan torde den direkta konkurrensen mellan svenska och asiatiska företag vara förhållandevis liten.

2) Direkta priseffekter uppstår dels via Sveriges handel med Asien, dels genom krisens påverkan på den globala ekonomin.

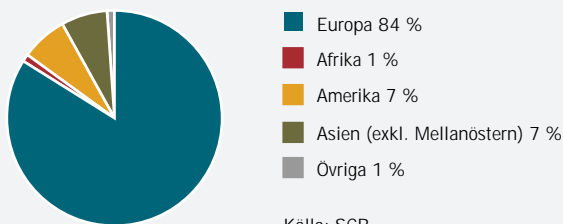
De kraftiga växelkursförsvagningarna i de asiatiska länderna kommer att medföra att importen från dessa länder blir billigare. Asien (exkl. Mellanöstern) svarade 1996 emellertid endast för 7 procent av den svenska varuimporten. De asiatiska valutornas deprecieringar, sammanvägt med respektive lands andel av den svenska importen, ger därför bara en marginell effekt på de svenska konsumentpriserna. Även vid ett antagande om en kraftig ökning av importen från Asien uppgår effekten på konsumentpriserna endast till ett par tiondels procentenheter.

I praktiken är det också troligt att deprecieringarna inte får fullt genomslag på de svenska konsumentpriserna eftersom en del av valutaförsvagningarna kan fångas upp av att asiatiska exportörer och svenska importörer förbättrar sina vinstmarginaler.

Diagram F2.

Fördelning av svensk varuimport 1996.

Procent

Källa: SCB.

Å andra sidan ökar den globala priskonkurrensen genom att det förbättrade konkurrensläget för asiatiska företag medför ett tryck på konkurrerande företag i andra länder att pressa priserna. Vidare bör en långsammare global tillväxt bidra till en mer dämpad prisutveckling generellt sett.

3) Andra indirekta kanaler. *Förmögenhetseffekter* via fallande aktiekurser är ytterligare en länk genom vilken krisen kan få effekter på svensk ekonomi. I den mån börsfall förväntas leda till ett varaktigt förmögenhetsbortfall kan konsumtionsutvecklingen bli mer dämpad. Lägre aktiekurser kan också ge en sämre investeringsutveckling genom att nyinvesteringar ter sig mindre lönsamma. Båda dessa effekter bedöms dock vara av mindre omfattning.¹⁹ De svenska hushållens *förväntningar* om framtiden kan också påverkas negativt av fortsatt finansiell oro och leda till försiktighetssparande. Det är också tänkbart att förväntningar om fallande priser på importerade varor från Asien kan leda till viss förskjutning av konsumtionen framåt i tiden genom att planerade inköp skjuts på framtiden.

Utöver effekterna ovan finns det också konsekvenser av krisen som verkar i dämpande riktning. De finansiella oroligheterna i Asien har åtföljts av en nedgång i den långa räntan och en försvagning av växelkursen. Mer expansiva monetära förhållanden mildrar effekterna av Asienkrisen.

19 Se Inflationsrapport 1997:4 för en närmare beskrivning av aktiemarknadens inverkan på konsumtionen.